

Ar virsmasu saistīto antropometrisko parametru analīze Rīgā strādājošām sievietēm

*Jekaterina Stankeviča¹, Liāna Pļaviņa¹,
Silvija Umbraško¹, Guntis Bahs², Ilva Duļevska¹*

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ *Anatomijas un antropoloģijas institūts*

² *Iekšējās slimību katedra*

Ievads. Virsmasa mūsdienās ir sarežģīts medicīniskais stāvoklis, ko ietekmē gan ģenētika, gan vielmaiņa, gan dzīves kvalitāte. Tā ir saistīta ar dažādām hroniskām slimībām – sistēmisku iekaisumu, diabētu, rezistenci pret insulīnu, augstu asinsspiedienu, obstruktīvu miega apnoju un sirds un asinsvadu slimībām. Virsmasa palielina agrīnas mirstības risku, un tā ir saistīta ar pieaugošām veselības aprūpes izmaksām. Ķermeņa masas indekss (ĶMI), vidukļa un gurnu indekss (V/G indekss) un saistītie antropometriskie rādītāji ir atzīti par noderīgiem virsmasmas analīzes epidemioloģiskajos pētījumos.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija izvērtēt un apkopot ar aptaukošanos asociētus antropometriskos rādītājus sievietēm vecumā no 40 līdz 65 gadiem Rīgas iestādēs un organizācijās. Pētījumā piedalījās 321 sieviete. Pētījuma grupa bija sadalīta trīs apakšgrupās: pirmā grupa no 40 līdz 44 gadiem ($n = 72$), otrā – no 45 līdz 54 gadiem ($n = 92$), trešā – no 55 līdz 65 gadiem ($n = 157$). Tika analizēti šādi antropometriskie rādītāji: ķermeņa masa, auguma garums, vidukļa apkārtmērs, gurnu apkārtmērs, tauku kroku summa (SFsum), kā arī atvasinātie indeksi (ĶMI un V/G indekss). Pētījumu apstiprināja Rīgas Stradiņa universitātes Ētikas komiteja, un dati tika iegūti ar dalībnieču piekrišanu. Visas sievietes parakstīja anonīmu dalības veidlapu. ĶMI tika aprēķināts kā masa (kg) / auguma garums (m^2). Aptaukošanās tika definēta, ja $\text{ĶMI} \geq 30 \text{ kg/m}^2$. Vidukļa un gurnu indekss (V/G indekss) tika aprēķināts no vidukļa un gurnu apkārtmēra, un aptaukošanās tika definēta, ja $\text{VG} \geq 0,85$.

Rezultāti. Pirmajā pētījuma grupā vidējais svars bija $68,42 \pm 1,5$ kg, ķermeņa masas rādītāji variēja no 49,8 līdz 102 kg. Analizētajām sievietēm auguma garuma rādītāji svārstījās no 154,9 cm līdz 174,2 cm, vidējā vērtība bija $164,55 \pm 0,49$ cm. Iekļauto respondentu vidējais ĶMI bija $25,25 \pm 0,53$, minimālais bija 18,9 un maksimālais – 37,24. Vidukļa apkārtmērs šajā grupā sievietēm variēja no 39,2 cm līdz 106 cm, ar vidējo vērtību $78,14 \pm 1,32$ cm. Savukārt gurnu apkārtmēra vidējais skaitlis bija $100,26 \pm 1,27$ cm (minim. – 40,8 cm, maks. – 124 cm). V/G indeksa vidējais rādītājs bija $0,78 \pm 0,01$. Kopējā tauku kroku summa (SFsum) šīs grupas respondentiem bija $59,17 \pm 2,57$, minimālā vērtība bija 17,40 un maksimālā vērtība – 117,60. Otrajā un trešajā pētījuma grupā vidējo vērtību lielums bija līdzīgs, kaut gan parametru variācijām bija liela izkliede, bet, salīdzinot ar pirmo respondentu grupu, visi rādītāji bija augstāki. ĶMI trešajā grupā bija par 16,4% lielāks nekā pirmajā, V/G indekss – par 9,09% lielāks un SFsum – par 32,87%.

Secinājumi. Visās vecuma grupās sievietēm konstatēta aptaukošanās dažādās smaguma pakāpēs: pirmajā vecuma grupā – 43,1%; otrajā – 67,4%; trešajā – 74,5% gadījumu. Otrajā un trešajā grupā bija desmit sievietes ar patoloģisku aptaukošanos. Vislielākā parametru izkliede novērota vidukļa un gurnu apkārtmēram.